

İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi *

Süleyman CAN ¹, Erdil DURUKAN ², Ahmet Şadan ÖKMEN ¹,
Osman DALAMAN ³, Alper YORULMAZ ⁴

¹ Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Muğla.

² Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu, Balıkesir.

³ Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Konya (e-mail: odalaman@selcuk.edu.tr)

⁴ Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Ankara.

* Bu Makale 09-11 Kasım 2007, Antalya, IV. Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresinde Poster Olarak Sunulmuştur.

ÖZET

Tarama modelinde yapılan bu betimsel çalışmanın amacı, Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'nün son sınıfında öğrenim gören öğretmen adaylarının serbest zamanlarını değerlendirme biçimleri nasıldır, sorusuna cevap bulmaktır. Toplumsal ve kişisel refah bakımından, serbest zamanın kişisel gelişimi ve toplumsal düzeni geliştirme olarak kullanılması, boş zaman eğitimidir. Serbest zamanın, özel bir eylemle değerlendirilmesi bireyin; ilgi, yaş, cinsiyet eğitimi, öğrenim, kültürel ve toplumsal durumuna bağlıdır. Serbest zaman eğitimi, kişisel yaşamların zenginleştirilmesi, ilgilerin yaratılması, becerilerin geliştirilmesi ve yaşam felsefesini de içine alır. Birey, doyum sağlamalı ve kişisel gelişmelerine katkıda bulunur. Serbest zaman eğitimi, bireyin boş zamanını akıllı bir şekilde değerlendirme eğitimidir. Bireyin boş zamanını akıllı bir biçimde değerlendirmesi, estetik ve ahlaksal değerlerin kendisine mal edilmesinde, kendini yaratıcı olarak ifade edebileceği etken, fikir edinmesine yardımcı olan bir eğitimidir. Kültürün aktarılması ve geliştirilmesi yönünden Serbest zamanları değerlendirmenin de büyük rolü vardır. Bu bağlamda bu araştırmanın Muğla üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğrencilerinin serbest zaman faaliyetlerini nasıl belirlediklerini ortaya koyması açısından yararı olacaktır. Kişisel bilgilere göre; öğrencilerin yaşlarının, cinsiyetlerinin, kardeş sayılarının değişken olduğu, aile gelirlerinin babaları tarafından sağlandığı ve orta gelir düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Serbest zaman değerlendirme biçimlerine göre; öğretmen adaylarının yeterince uygun ve isabetli bir şekilde serbest zamanlarını değerlendiremedikleri, katılım biçimlerinin bilinçli olmayıp pasif olduğu, serbest zamanlarını evlerinde veya yurtlarında dinlenerek, TV seyrederek geçirdikleri, gelirlerinin çoğunlukla babaları tarafından sağlanması ve gelir düzeylerinin orta seviyede olması sonucu, diğer faaliyetlere yeterince katılmadıkları görülmüştür. Ayrıca bu çalışma, bu yönde araştırma yapan diğer araştırmacılara, serbest zamanı nasıl, ne şekilde, nerede en etkili ve verimli biçimde değerlendirmeleri gerektiği konusunda farklı yaklaşım getirme olanağı da sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, öğretmen, üniversite, katılım biçimleri, ilköğretim bölümü

Identifying the Way of Joining Spare Time Activities of Senior Prospective Teachers at the Department of Primary Education

ABSTRACT

The purpose of this descriptive study of the survey model, Muğla University Faculty of Education, who studied at department of primary education in the last class of prospective teachers how free time is a form of assessment, to answer questions. In terms of social and personal well-being personal development and leisure development for use as social order, is a leisure education. Free time, with a special evaluation of the individual actions, interest age, gender, education, and educational, cultural and social status depends. Leisure education, enrich their personal lives, interests, creation, skills development and also takes you into the philosophy of life. Individuals should provide satisfaction and contribute to personal development. Free time training on an individual's free time is a smart way to evaluate training. Individual's leisure time in an intelligent way assessment, aesthetic and moral values of his property, can express itself as a creative factor, is an education that helps to get ideas. Transfer and development of culture in terms of free time has an important role in the assessment. In this context, Muğla University Faculty of Education Department of elementary students' free time activities to demonstrate how they are defined in terms of benefits will be. Personal information, according to students' age, sex, brothers of the numbers of variables that are provided by the father of family income and middle income levels they have been seen. Free time for individual development according to the teacher candidate sufficiently and accurate way of free time to their evaluation can not ,participation forms consciously not passive that free time at home or in their homes while resting, watching TV and spend their income mostly by the father to provide and income level of the middle level is the result, other was unable to participate in activities adequately. Moreover, this study with other researchers who do research in this direction how free time, how, where they have to evaluate the most effective and efficient way to bring a different approach also provides opportunities.

Keywords: Leisure time, teacher, university, types of participation, primary education

GİRİŞ

Ülkemizin en başta gelen sorununun eğitim-öğretim sorunu olduğu herkes tarafından bilinen açık ve net bir gerçektir. Bununla birlikte eğitim-öğretimin insan yaşamı boyunca devam etmesi gereken bir olgu ve süreç olduğu da kabul edilir bir durumdur. İlköğretim eğitimi ise günümüzdeki yaşamsal eğitim-öğretim olgusunun en temelini oluşturmaktadır (4).

İlköğretim, eğitim sisteminin en temel taşıdır. Bu eğitim kademesinde bireylere toplum içinde uyumlu yaşamları ve yaşamlarını daha iyi bir biçimde sürdürmeleri için gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır. İlköğretimde kazandırılan bilgi ve beceriler bir yandan bireyin hayata atıldığı zaman kendisi ve toplum için daha üretken ve verimli olmasını sağlarken, diğer yandan daha ileri eğitim kademelerindeki öğrenmelerin temelini oluşturur (7).

Öğretmenlik mesleği yalnız bilgi verme rolünü gerektirmemekte, öğrenciler öğretmenin bu yönünden çok tutum ve davranışlarından, duygusal tepkilerinden ve alışkanlıklarından etkilenmektedirler (15). Yani öğretmenlik mesleği için bireylerde biçimsel eğitimin yanında, mesleğe ve öğrencilere karşı olumlu tutumlara sahip olma gibi bazı özel nitelikler de aranmaktadır (13).

Eğitim-öğretim etkinliklerinin en temel amacı öğrencilerde istenilen doğru ve isabetli davranış değişikliklerini oluşturmaktadır. Bu etkinliklerin odak noktalarını ise öğrenciler ve ilköğretim öğretmenleri meydana getirmektedir. Bu yüzden insanların kendilerine ve çevrelerine yeterli zaman ayırmaları önemlidir.

Zamanı verimli ve etkili kullanabilme öncelikle bir eğitim işidir. Bu ise okulların ve ailenin üzerinde olan bir sorumluluktur. Zamanın yanlış ve verimsiz kullanımından ortaya çıkan psikolojik hastalıklar, kişiyi ve bütün toplumu etkilemektedir. Bu ise bedeni hastalıklardan bile daha tehlikeli olabilmektedir (11).

Dolayısıyla yaşanan zamanı hiçbir uğraş yapmadan boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmek ve de hayatı hiçe saymak anlamı taşımaktadır.

Addington, zamanın insanların sonsuzluk ölçüsü olduğunu ve şimdiye kadar zamanla ilgili doğal kabul edilen her şeyin, insan düşüncesinin ürünü ve göreceli olduğunu belirtir (1).

Ayrıca gelişen teknoloji nedeniyle üretimde insana olan ihtiyaç azalmaktadır. Bu yüzden insanların çalışma süreleri azalmış boş zaman süreleri de fazlaşmıştır. Boş zaman faaliyetleri toplumun sosyal ve ekonomik yönden gelişmesini sağlar. Boş zamanların olumlu değerlendirilmesi uygarlığında bir göstergesidir (12).

Bu bağlamda boş-serbest zaman bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün

zorunluluklarından veya bağlantılarından kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Serbest zaman genellikle çalışma dışında kalan zamandır (10).

Serbest zaman, çağdaş özgür insanın çalışma günü sonunda, hafta sonunda, yıllık izninde ve emeklilik devresinde iş dışında kalan zamandır. Bu dönem zarfında toplumsal faaliyetler, eylemler tek bir başlık altında toplanamazlar. Serbest zaman faaliyetleri içerik bakımından çok zengin ve çeşitlidirler. Bu çeşitler spor, sanat, zihinsel faaliyetler (kitap okuma, araştırma yapma), toplumsal faaliyetler (eş-dost ziyaretleri), yapması zahmetli olmayan kolay uğraşlar (bahçe bakımı, balık tutma) olarak sayılabilir (3).

İnsanların eğlenme ve dinlenme ihtiyaçları serbest zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirilmesiyle karşılanarak onların hayata bağlılıkları güçlenmiş ve mutlu kılınmış, işinde başarılı, tutarlı ve dengeli bir kişilik, fiziksel ve ruhsal yönden sağlıklı bir gelişme sağlar ki buda serbest zamanın önemini göstermektedir. Bir başka yönüyle serbest zaman faaliyetleri bireylerin sosyalleşmesi, toplumla bütünleşmesi ve üretken bir hale gelmesinde etkilidir. Serbest zaman faaliyetleri eğitime katkıda ve başarıyı arttırmada bir etken olarak görülebilir (14).

Boş zaman değerlendirme bireyden bireye, toplumdan topluma değişmektedir. Her birey boş zaman değerlendirme biçiminin nasıl olacağına kendisi karar verir. Ancak verilen her kararda kişinin çevresinin etkili olduğu da bir gerçektir. Bireylerin boş zamanlarını değerlendirme yolları ailelerinden ve çevrelerinden öğrendikleri ile biçim alır diyebiliriz (14). Bireylerin çevrelerinde gördükleri, ailelerinin yaşam şekilleri, arkadaş ortamı boş zamanı değerlendirmede önemli etkenlerdendir.

Boş zamanların değerlendirilmesi gerekliliği ve gerçekliği günümüzde var olan bir durumdur. Ancak burada önemli olan boş zamanları değerlendirmek değil boş zamanları etkili ve verimli olarak değerlendirebilmenin yollarını bilmektir. Bugün herkes boş zamanlarını değerlendirebilir. Ancak her bireyin bunu etkili ve verimli bir biçimde yaptığını söylemek mümkün değildir (14).

Buradan hareketle bu çalışmanın amacı; Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'nün son sınıfında öğrenim gören öğretmen adaylarının serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerini belirlemektir.

MATERYAL VE METOT

Bu çalışmada, ilköğretim bölümü son sınıf öğrencilerinin serbest zaman faaliyetlerine katılım biçimlerinin belirlenmesine ilişkin görüşleri ortaya konulmaya çalışılmış, çalışmada tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

2006–2007 eğitim-öğretim yılında; Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören ve tamamı mezun durumunda olan İlköğretim (İ.Ö.) öğretmen adaylarının serbest zaman faaliyetlerine katılım biçimlerini belirlemeye dönük olarak yapılan bu çalışma, tarama modelinde bir araştırma olup, çalışmada var olan durum yansıtılmaya çalışılmıştır. Böylece araştırma örneklemini 93'ü kız ve 97'si erkek olmak üzere toplam 190 İlköğretim öğretmen adayı oluşturmuştur. Örneklem grubunun demografik özellikleri ilişkin bilgiler tablo 1'de tablo 2'de sunulmuştur. Ankete katılan toplam 190 kişiden, 97 tanesi (%51,1) erkek, 93 tanesi (%48,9) kızdır.

Tablo 1. İlköğretim Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Erkek	97	51,1
Kız	93	48,9
Toplam	190	100

Tablo 2. İlk Öğretim Öğretmen Adaylarının Yaşları ve Kardeş Sayıları

Yaş	N	%	Kardeş sayıları	n	%
18 ve altı	-	-	Kardeşim yok	8	4,2
19-20	6	3,2	1 kardeş	46	24,2
21-22	78	41,1	2 kardeş	44	23,2
23-24	92	48,4	3 kardeş	42	22,1
25 ve üstü	14	7,4	4 kardeş ve üstü	50	26,3
Toplam	190	100	Toplam	190	100

Ankete katılanlardan 18 ve altı yaşta kimse olmayıp, 6'sı (%3,2) 19–20 yaşında, 78'i (%41,1) 21-22 yaşında, 92'si (%48,4) 23-24 yaşında ve 14'ü (%7,4) 25 yaş ve üstündedir. Büyük bir çoğunluğun 23–24 yaşlarında olduğu görülmüştür.

Ayrıca ankete katılanlardan 8'inin (%4,2) kardeşi bulunmamakta, 46'sının (%24,2) 1 kardeşi bulunmakta, 44'ünün (%23,2) 2 kardeşi bulunmakta, 42'sinin (%22,1) 3 kardeşi bulunmakta, 50'sinin (%26,3) 4 kardeş ve üstü bulunmaktadır. Ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun kardeş sayısının 4 ve üstü olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Çalışmamızda veri toplama aracı olarak, yerli ve yabancı temel yayın ve kitaplardan ve konu ile ilgili ulaşılabilen literatürden yararlanılarak araştırmacıların ve uzmanların görüşleri doğrultusunda bir anket

formu hazırlanmıştır (11). Bu bağlamda 13 kişisel ve 25 serbest zamanla ilgili sorudan oluşan anketin pilot çalışması, Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde aktif olarak değişik branşlarda spor yapan öğrencilerle yapılmıştır. Yüz yüze ve anket yoluyla yapılan bu pilot çalışmaya 100 sporcu öğrenci katılmış ve anket formlarında ortaya çıkan anlaşılmayan sorular giderilip tekrar uzmanların tetkikinden geçirilerek ankete son şekli verilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen serbest zaman faaliyetlerine katılım biçimlerinin belirlenmesine yönelik bilgileri almak amacıyla tasarlanmış olan ölçek kullanılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada veriler veri toplama aracının örnekleme grubundaki öğrencilere, 2007-2008 öğretim yılı sonunda, yine araştırmacılar tarafından “serbest zaman belirleme anketi” uygulanması sonucu elde edilmiştir. İstatistiksel çözümlere geçilmeden önce, I. bölümde demografik değişkenler gruplandırılmış, bunun ardından, II. bölümde serbest zaman değerlendirme anketi öğrencilere uygulanarak puanlanmıştır.

Toplanan veriler ise SPSS 14 istatistik paket programıyla değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda elde edilen verilerin tablo ve hesaplamaları bu program yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada İ.Ö. öğretmen adaylarının serbest zaman faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin dağılımları frekans ve yüzde dağılım tabloları ile gösterilmiş ve bu verilere göre yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde genel bilgiler ile İlköğretim öğretmen adaylarının serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerini sorgulayan sorulara verilen cevaplar tablolaştırılmıştır.

Ankete katılanların 7 tanesinin (%3,7) annesi, 113'ünün (%59,3) babası, 32'sinin (%16,8) hem annesi hem de babası çalışmaktadır. Bunların dışında 31'inin (%16,3) hem annesi hem de babası çalışmamakta, 7'sinin de (%3,7) gelir dağılımları bilinmemektedir. Büyük bir çoğunluğunun babasını çalıştığı görülmüştür.

Ayrıca ankete katılanların 10 tanesi (%5,3) 400 TL ve altı, 28'i (%14,7) 401–600 TL, 32'si (%16,8) 601-800 TL, 50'si (26,3) 801-1000 TL ve 70'si de (%36,8) 1001 TL ve üstü aylık gelire sahiptir. Ailelerin çoğunluğu 1001 TL ve üstü aylık gelire sahiptir.

Ankete katılanların 58'i (%30,5) evet, 132'si (%69,5) hayır cevabını vermişlerdir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının serbest zaman faaliyetlerine yeterince katılmadıkları aynı zamanda da bu tür faaliyetleri uygun ve isabetli bir şekilde değerlendiremedikleri görülmüştür.

Tablo 3. İlköğretim Öğretmen Adaylarının Aile Gelir Dağılımı ve Aylık Gelirleri

Aile Gelir Dağılımı	N	%
Annem çalışıyor	7	3,7
Babam çalışıyor	113	59,3
Her ikisi de çalışıyor	32	16,8
Her ikisi de çalışmıyor	31	16,3
Başka	7	3,7
Toplam	190	100
Aylık Gelirleri		
400 TL ve altı	10	5,3
401-600 TL	28	14,7
601-800 TL	32	16,8
801-1000 TL	50	26,3
1001 TL ve üstü	70	36,8
Toplam	190	100

Tablo 4. İlköğretim Öğretmen Adaylarının “Serbest Zaman Faaliyetlerine Yeterince Katılabiliyor musunuz?” Görüşüne Katılım Biçimleri

Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumu	N	%
Evet	58	30,5
Hayır	132	69,5
Toplam	190	100

Tablo 5. İlköğretim Öğretmen Adaylarının “Serbest Zaman Faaliyetlerine Nerede Katılırsınız?” Görüşüne Katılım Biçimleri

Değişkenler	N	%
Evde veya yurttan	120	63,2
Spor tesislerinde	50	26,3
Açık alanda	92	48,4
Dernek/ kulüp gibi kuruluşlarda	33	17,4
Kahvede/ Lokalde	18	9,5
Deniz kenarında	74	38,9

Bu soruda birden fazla şık işaretlendiğinden cevap sayısı n=190'dan fazladır.

Ankete katılanların 120'si (%63,2) evde veya yurttan, 50'si (%26,3) spor tesislerinde, 92'si (%48,4) açık alanda, 33'ü (%17,4) dernek/kulüp gibi kuruluşlarda, 18'i (%9,5) kahvede/lokalde ve 74'ü (%38,9) deniz kenarında serbest zaman faaliyetlerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla ankete katılanların büyük bir çoğunluğu evde veya yurttan serbest zaman faaliyetlerini yürütmektedir.

Ankete katılanlardan 47'si (%24,7) evet, 64'ü (%33,7) hayır, 79'u (%41,6) kısmen şeklinde cevap vermiştir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının serbest zamanlara katılım biçimlerinin bilinçli olmayıp pasif olduğu görülmüştür.

Tablo 6. İlköğretim Öğretmen Adaylarının “Serbest Zamanlarınızı Verimli Kullanıyor musunuz?” Görüşüne Katılım Biçimleri

Değişkenler	N	%
Evet	47	24,7
Hayır	64	33,7
Kısmen	79	41,6
Toplam	190	100

Tablo 7. İlköğretim Öğretmen Adaylarının “Derslerinizin Olmadığı Saatlerde Genellikle Neler Yaparsınız?” Görüşüne Katılım Biçimleri

Değişkenler	N	%
Spor yaparım veya izlerim	95	50
Dinlenirim	127	66,8
Kitap, gazete, dergi okurum	146	76,8
Part- time çalışırım	12	6,3
Lokal, kiraathane veya pastaneye giderim	28	14,7
Müzik dinlerim	147	77,4
Arkadaşlarımla birlikte olurum	143	75,3
KPSS hazırlık kursuna giderim	56	29,5
Televizyon seyredirim	157	82,6
Sinemaya veya tiyatroya giderim	113	59,5

Bu soruda birden fazla şık işaretlendiğinden cevap sayısı n=190'dan fazladır.

Ankete katılanlardan 95'i (%50) spor yaparım veya izlerim, 127'si (%66,8) dinlenirim, 146'sı (%76,8) kitap, gazete, dergi okurum, 12'si (%6,3) part-time çalışırım, 28'i (%14,7) lokal, kiraathane veya pastaneye giderim, 147'si (%77,4) müzik dinlerim, 143'ü (%75,3) arkadaşlarımla birlikte olurum, 56'sı (%29,5) KPSS hazırlık kursuna giderim, 157'si (%82,6) televizyon seyredirim ve 113'ü (%59,5) sinemaya veya tiyatroya giderim görüşünü belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğretmen adayları, derslerinin olmadığı saatlerdeki serbest zamanlarının büyük bir çoğunluğunu (%82,6) televizyon seyrederek geçirdiklerini belirtmişlerdir.

TARTIŞMA

Tablo 3'e göre araştırmamıza katılan ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (%59,3) babasının çalıştığı ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle öğretmen adaylarının ailelerinde çalışanların babalarının olduğu, bu durumda Türk aile yapısına uygun olduğunu söylememiz olasıdır. Tablo 3'e göre araştırmamıza katılan ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (%36,8) ailelerinin 1001 TL ve üstü gelire sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda ailelerin gelir durumlarının iyi olduğu, refah seviyelerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4'e göre araştırmamıza katılan ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının çoğunluğu (%69,5) serbest zaman faaliyetlerine yeterince katılma durumlarına hayır cevabını vermişlerdir. Buradan

hareketle öğretmen adaylarının serbest zaman faaliyetlerine yeterince katılmadıkları aynı zamanda da bu tür faaliyetleri uygun ve isabetli bir şekilde değerlendiremediklerini söyleyebiliriz.

Tablo 5'e göre araştırmamıza katılan ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının çoğunluğunun (%63,2) serbest zaman faaliyetlerine evde ve yurttan katıldıkları, ikinci sırada ise açık alanda katıldıkları ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun evde ve yurttan serbest zaman faaliyetlerini yapmalarının nedeni olarak diğer mekanlarda yapılacak olan faaliyetlerin maddi açıdan yükünün ağır olacağı düşüncesinden ve kendilerini daha rahat hissettikleri için ev ve yurt ortamını seçtiklerini söyleyebiliriz.

Tablo 6'ya göre araştırmamıza katılan ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının çoğunluğu (%41,6) serbest zamanı verimli kullanabilme durumuna kısmen yanıtını vermişlerdir. Buradan hareketle öğretmen adaylarının serbest zamanlarını verimli kullanma durumunda bilinçli olmayıp pasif olduğu, yapılan aktivitelere katılım göstermekte zorlandıklarını, çekimser bir davranış sergileyerek, serbest zamanlarını bilinçsiz olarak kullandıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 7'ye göre araştırmamıza katılan ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının derslerinin olmadığı zamanlarda serbest zamanlarının büyük çoğunluğu televizyon seyrederek geçirmektedir. Buradan hareketle öğretmen adayları, derslerinin olmadığı saatlerdeki serbest zamanlarını en kolay dinlenme yolunu seçtiklerini, ekstra bir çalışma yapmadan vakit geçirmeyi düşündüklerini, maddi olarak da harcama yapmadıklarını, dünyadan ve ülkeden haber almanın en kolay yolunu seçtiklerini, görsel öğelere ağırlık verdiklerini söyleyebiliriz.

Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünde eğitim-öğretim gören İ.Ö öğretmen adaylarının serbest zaman faaliyetlerine katılım biçimlerini etkileyen faktörler kişisel bilgilerine göre; öğrencilerin 23-24 yaşlarında, %51,1'inin erkek %48,9'unun kız olduğu, katılan deneklerin genellikle dört kardeş ve üstü olduğu, aile gelirlerinin babası tarafından sağlandığı ve tablomuza göre üst gelir düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca İ.Ö öğretmen adaylarının kardeş sayısı göz önüne alındığında gelir düzeylerinin günümüz şartlarında orta düzeyde olduğu da söylenebilir. Bu nedenle öğretmen adaylarının serbest zaman faaliyetlerine yeterince, uygun ve isabetli bir şekilde katılmadıkları ve katılım biçimlerinin de pasif olduğunu söylemek olasıdır.

İ.Ö Öğretmen adaylarının serbest zamanlarını değerlendirme biçimleri ise; ders dışı zamanlarında sırasıyla TV seyrettikleri, müzik dinledikleri, kitap, gazete, dergi okudukları, arkadaşlarıyla birlikte oldukları, pasif dinledikleri, sinemaya veya tiyatroya gittikleri, spor yaptıkları ve izledikleri, KPSS kurslarına

gittikleri, lokal, kıraathane ve kahvehanelere gittikleri ve part-time çalıştıkları görülmüştür.

Tüm bu bulgular sonucunda İ.Ö öğretmen adaylarının serbest zaman faaliyetlerini evlerinde veya yurtlarında dinlenerek geçirdikleri söylenebilir. Bunu tercih etme nedenlerinin de evlerini veya yurtlarını güzel bir ortam olarak kabul etmeleri, üzerlerinde dinlendirici bir etki bırakması, eğitici bulmaları, arkadaş gruplarıyla rahatça hareket edebilmeleri, TV seyredebilmeleri, müzik dinleyebilmeleri ve kitap, gazete, dergi okuyabilmeleri gibi etkinliklere fırsat tanıdığı için serbest zamanlarını bu şekilde verimli kullandıklarına inandıkları görülmüştür.

Araştırmamızı destekleyen diğer çalışmaları ise şöyle sıralayabiliriz.

Balcı'nın yaptığı çalışmada; Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerini katılımları araştırılmış, "sinemaya gitmek, müzik dinlemek, bilgisayar ve internet kullanmak gibi pasif etkinliklere en fazla zamanı ayırdıkları görülmüştür (2).

Devlet Planlama Teşkilatı'nın "Ekonomik ve Sosyal Sektördeki Gelişmeler" başlıklı 1993 raporuna göre (5). "Türkiye'de boş zamanları değerlendirme faaliyetlerinin dağılımı evde kitap-dergi-gazete okumak, müzik dinlemek, TV seyretmek gibi ev içi faaliyetlere katılma oranı kırsal alanda %67,3 kentsel alanlarda ise %75,6 olduğu görülmüştür (6).

Ekici ve Yenel'in 2002'de "Yükseköğretim gençliğinin boş zamanlarını değerlendirme ve turizme katılımları" üzerine yapılan araştırmada öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve turizme katılımları incelenmiş bu öğrencilerin boş zamanlarını yeteri kadar değerlendirmedikleri ve turizm faaliyetlerine katılımlarının yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır (6).

Ergin'in 2000 yılında yaptığı "Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerini boş zamanlarını değerlendirme biçimlerini ve eğilimlerini araştırması" adlı bitirme tezinde; Okullarının boş zaman faaliyetlerine katılmaları için imkân sağlamadığı, boş zamanlarını verimli kullandıklarına inanmadıkları, boş zaman faaliyetlerine yeterince katılmadıkları, bunun nedeninin ise ekonomik yetersizlik olduğu sonucuna varılmıştır (8).

Ertem'in 2000 yılında yaptığı "Futbolcuların Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimini Araştırması" adlı tezinde Futbolcuların yeterli boş zamana sahip olmadıkları var olan boş zamanların ise kısmen verimli kullandıklarına inandıkları boş zamanlarında genellikle müzik dinledikleri, TV izledikleri, dinledikleri, gazete-dergi okudukları görülmüştür (9).

Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının serbest zamanlarını yeterince ve uygun bir şekilde değerlendiremedikleri, katılım biçimlerinin pasif olduğu,

evlerinde veya yurtlarında dinlenerek, TV seyrederek geçirdikleri, gelir düzeylerinin günümüz şartlarının altında kalması nedeni ile diğer faaliyetlere katılmadıkları anlaşılmıştır.

Dolayısıyla öğretmen adayları, lisans öğrenimleri sırasında serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendire bilmeleri için bilgilendirilmeli, katılımları aktif hale getirilmeli, ilgi ve ihtiyaçlarına göre ev ve yurtları dışında yeni ortamlar sunulmalı, fırsatlar verilmeli ve imkânlar yaratılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Addington, O. E. % 100 Düşünce Gücü (Çev: B. Çetinkaya), İstanbul: Akasha Yayınları, 1993.
2. Balcı, V. Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması, Milli Eğitim Dergisi Sayı 2003; 158, Ankara.
3. Bargeman, B., John C.H. ve Timmermans, H. Vacation Behavior Using a Sequence Alignment Method", Annuals of Tourism Research, 2002. V.29.
4. Can, S. ve Can, Ş. (2007). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Anlayış Gösterme Boyutu Yönünden Cinsiyete Göre Liderlik Davranışlarının Belirlenmesi", 7th International Educational Technology, Conference, Near East University, V:1, North Cyprus.
5. Devlet Planlama Teşkilatı. Ekonomik ve Sosyal Sektördeki Gelişmeler, 1993; S.142, Ankara.
6. Ekici, S. ve Yenel, F.İ. Yükseköğretim Gençliğinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları ve Turizme Katılımları Üzerine Bir Araştırma, Türkiye Sosyal Araştırma Dergisi, 2002; Cilt 6 Sayı 1, Ankara.
7. Fidan, N. ve Erden, M. *Eğitime Giriş*, Alkım Yayıncılık, 1998, İstanbul.
8. Ergin, S. Muğla Üniversitesi BESYO Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimlerini ve Eğilimlerinin Araştırılması, M.Ü. BESYO Bitirme Tezi, 2000.
9. Ertem, M. Futbolcuların Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimlerini Araştırılması, M.Ü. BESYO Bitirme Tezi, 2000.
10. Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y.Boş Zaman-Rekreasyon Yönetimi, Detay Yayıncılık, I.Baskı, 2003, Ankara.
11. Karaküçük, S. Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme. Seren Ofset, 1997, 2. Baskı, Ankara.
12. Karaküçük, S. Boş Zamanları Değerlendirme. Seren Matbaacılık, 2001, 4. Baskı Ankara.
13. Pehlivan, İ. İş gören Seçiminde Görüşme Yöntemi ve Öğretmen Seçiminde Kullanılabilecek Görüşme Soruları, Eğitim ve Bilim, 1998, 22-109, Ankara.
14. Tezcan, M. Sosyolojik Açidan Boş Zamanların Değerlendirilmesi. A. Ü. Yayını, 1992, Ankara.
15. Varış, F. Öğretmen Yetiştirme Üzerine, 50. Yıla Armağan, A.Ü. Eğitim Fakültesi, 1973, Ankara.